الحمد لله الذی میز النور من الظلام

از مصنفات جناب کہف الانام مرجع الخاص و العام المولی
المقام و البحر الہادی الہمام صاحب القوۃ القدسیہ الملکیہ اسوۃ
المتقین رئیس المحدثین فخر المحققین جناب مستطاب مستغنی عن الالقاب
مرزا محمد صاحب الاخباری دام ظلہ العالی دوام الایام و اللیالی

حسبی نور الاسلام لکشف معنی الطعام

حسب فرمائش جناب مستطاب معلی القاب عظمت مآب حشمت ایاب
مدار جود و عطا بحر ذخار بر و سخا خورشید آسمان جلالت او
مرکز دائرہ شجاعت و اجلال مروج مذہب حق و روان سحر
البیان حضرت امیر المومنین عمدۃ الزائرین زائران
جناب نواب سید محمد مہدی علیخان بہادر دام سرور صلوات

بلدہ لکھنؤ مطبوع گردید ۱۲۸۱

بمطبع حسینی تسبیح
و الیہ امامیہ اثنا عشریہ

بسم اللہ الرحمن الرحیم

الحمد للہ وسلام علی عبادہ الذین اصطفی امّا بعد بس
اینکہ انچہ عجالہ بجواب مسئلہ کہ عالیشان کمالات توامان فضائل
نشان قرۃ عینی وحبیبی جناب بشارت علیخان وفقہ اللہ لمرضیات
الرحمان حسب فرمائش و ایمای بعض اکابر زمان پیش کردند از قلم
شکستہ ... المولی المغفور المبرور محمد کاظم المعروف بہ میرزا میر علی محمد
... فی الغد قبل ان یخرج الامر من البدیع تشتت
... ال یقدر یسیر فانہ لا یسقط بالمیسور لعبارت سہل عام فہم
... شت بعضی الطعام مسموم گردید واللہ الموفق للصواب والیہ المرجع والمآب
... شت
... اللہ علیہ وآلہ را کہ زن یہودیہ زہر دادہ در گو
... نرا تناول کردہ یا نہ اگر تناول کردہ ہمان ...

زہر علت وفات شد بانہ اقول زہر دادن یہودیہ حضرت سید المرسلین
را در گوشت وگذاشتن آنحضرت آنرا در دہن مبارک کہ فی الجملہ
اثرش بہ بدن شریف سرایت نمودہ از روایات فریقین متواتر
المعنے است کہ احدی غیر مسبوق الشبہہ ومقلد خلاف شبہہ در
صحت آن نمی تواند کرد وانتقال سرور کائنات صلی اللہ علیہ و
آلہ از دار فنا بدار بقا و نیل بدرجہ شہادت بزہر مثل سائر انبیا واوصیا
وائمہ ہدا علیہم صلوۃ اللہ الملک الاعلی از مسلمات ویقینیات
بلکہ نزد سلفیہ امامیہ از ضروریات مذہب توان گفت وادلہ عقلیہ
قواہد نقلیہ مؤید آنست زیراکہ طریان موت کہ عبارت از انحلال
اشیا قوام منعقدہ است فرع عدم اعتدال مزاج من یطری
علیہ الموت میباشد وامزجہ آنحضرات سلام اللہ علیہم اجمعین بر
اعتدال حقیقی بودہ وازینجاست کہ عصمت از لوازم ذاتیہ ایشان
گردیدہ چہ صدور عصیان از عاصی بدون غلبہ احد اخلاط اربعہ
غیر متصور پس مردن ایشان کہ مراد از ان مفارقت ارواح
مقدسہ از اجساد مطہرہ باشد موقوف بر قتل است وخوردن آنحضرت
ذراع مسموم ہدیہ یہودیہ یعنے در دہن گذاشتن کہ اثر آن بہ
بدن شریف سرایت نمودہ واز اسباب ارتحال آنسرور صلواۃ
اللہ علیہ وآلہ بفردوس اعلی گردیدہ در عدہ روایات امامیہ اثنا
عشریہ کثرہم اللہ بین الخلیفہ واخبار صحاح اہلسنت وارد است

و بسبب شهرت روایات فریقین علی کشیح از ذکر آن می نمائیم و علاوه
آن تشریف بردن جناب سیدة النسآء بهمانی یهود باطلاع و
اجازت پدر بزرگوار خود صلی اللہ علیہ وآلہ ہم وارد است اما انکہ
ہمین زہر یہودیہ علت تامہ انتقال آنحضرت صلی اللہ علیہ وآلہ
شد یا بزہر دیگر پس چون زہر دادن دیگر از اہل کفر و نفاق ہم ثابت
زہر یہودیہ را علت تامہ وفات نتوانیم گفت بلی منجملہ اسباب شد
زیرا کہ منافاۃ میان بودن ہر دو علت انتقال نیست و علی ای
تقدیر قبول فرمودن آنحضرت دعوت یہود و یا خوردن گوشت
فرستادۂ شان پس دلیل طہارت ایشان نمی تواند شد و نہ حجت
اباحت اکل ذبیحہ شان چرا کہ میان فرستادن شخص طعام و
گوشت را طبخ و ذبح او از دست خود ملازمت نیست در بلاد ما مبتلا
است کہ اکثر ہنود بت پرستان با علم اجتناب شیعیان از خوردن
طعام مس کردہ شان و مسلمانان با واقفیت اجتناب ہندوان
از مسلمانان بجہت ارتباط سلسلۂ ملاقات و مودت فیما بین یکی
ضیافت دیگری میکنند ہنود را انکار از قبول دعوت مومن
می باشد و نہ مومن را زیرا کہ ہر یکے را علم بمراعات مذہب دیگری
در اکل و شرب یقینی میباشد ہمچنین ما در شہر خود مشاہدہ نمودیم
کہ تا زمان خلد منزل نصیر الدین حیدر بادشاہ اودھ مرحوم ملکہ تا
عہد امجد علی شاہ مغفور ہر سال ہمراہ چاہ پانی و طعام خوری یان

میان بادشاه اوده و صاحب رزیدنت بهادر مسلوک بوده و اکثر
امرا و رئیسا ملازمان شاهی همراه بادشاه بتقرل صاحب ممدوح
می رفتند در ایشان کسانی میبودند که از طعام مس کرده نصاری
بغایت اجتناب و پرهیز میداشتند گاهی در خوردن طعام و گوشت
که بر سفره می بود انکار نمیکردند بجهت علمی ایشان را حاصل بود که آن گوشت و طعام و در
عهد شاهی بعضی انگریزان صاحبان جلیله درین شهر بودند که جز طعام مطبوخ مسلم
و ذبیحه او نمی خوردند بلکه هرگز در مطبخ خود گوارا نمیداشتند که گوشت غیر مذبوح مسلم برند
یا طعام غیر مطبوخ او بر دسترخوان حاضر سازند چه جای خوردن بعض ثقات اصحاب ما که سلسله
تعلق با صاحب داشتند آن طعام و گوشت مشوی فرستاده
شان میخوردند پس اگر رسول خدا صلی الله علیه و آله نیز گوشت مشوی
هدیه یهودیه با علم به تزکیه و طهارت تناول فرموده یا اصحاب را امر
با کل نموده محل شبه و کلام نزد ذوی الافهام نخواهد شد علاوه آن
مع قطع النظر عن ذلک اوامر و نواهی جناب اقدس الهی شیئاً
فشیئاً نازل شده و اتمام دین و اکمال شرع مبین در مدت بست
سال تقریباً گردیده پس میتواند شد که حکم اجتناب از اختلاط یهود
و نصاری با کل و شرب بعد واقعه خیبر که زمان تناول هدیه یهودیه
بوده نازل شده باشد و نیز اظهار ایمان ظاهری و اقرار لسانی
بشادتین از آن یهودیه هنگام هدیه ذراع مسموم مشوی مظنون
بلکه بقیاد بعض روایات که مشهور است او بخدمت آنحضرت تا زمان

مرض الموت است متیقن و موقوف داشتن او ایمان باطنی
خود را بر اخبار و نه مردن آنحضرت چنانکه عندالاستفسار بیان
کرده کما ورد فی بعض الروایات منافی اظهار اسلام نیست قال
احادیث بتفسیر آیہ وطعام الذین اوتوا الکتاب حل
لکم وطعامکم حل لہم چہ طور وارد است و مراد از
طعام چیست اقول مفسرین در تفسیر آیہ کریمہ اختلاف دارند اکثر
اہل سنت و جماعت و بعض از شیعہ از اصحاب ما ذبائح اہل کتاب
مراد گرفتہ اند و بعضی ذبائح و اطعمہ را نیز و در اخبار اہلبیت علیہم
السلام مراد ازان حبوب و اشباہہا است کما رواہ الشیخ باسنادہ
روایت کرد شیخ باسناد
عن قتیبہ قال سال رجل ابا عبد اللہ علیہ السلام وانا
خود از قتیبہ گفت پرسید شخصی از حضرت امام جعفر صادق علیہ السلام و من
عندہ فقال لہ الغنم نرسلہا فیہا الیہودی والنصرانی
حاضر بخدمت شریف شان بودم پس گفت آنمرد گوسفند ان را میفرستیم بچراگاہ و در آن
فیعرض فیہا العارض فیذبح اناکل ذبیحۃ فقال
یہودی و نصرانی می باشد پس عارض می شود ازان عارضہ پس ذبح میکنند آن یہودی
ابو عبد اللہ علیہ السلام لا تدخل ثمنہا فی مالک
و نصرانی آیا بخوریم ذبح کردہ او را جواب فرمودہ آنحضرت داخل مکن قیمت فروختن آن ذبیحہ را
ولا تاکلہا فانما ھو الاسم ولا یومن علیہ الا مسلم
در مال خود و مخور آن را ایشان نیست کہ ذبح نام اسم خدا است و مامون نیست بر ذکر خدا مگر مسلمانی

مسلم فقال له الرجل احلّ لکم الطیبات وطعام
پس گفت ازان حضرت امرد قوله تعالی احلّ یعنی حلال کرده شده برای شما پاکیزها و طعام
الذین اوتوا الکتاب حلّ لکم وطعامکم حلّ
ان کسانیکه داده شدند کتاب حلال است برای شما و طعام شما حلال است
لهم فقال کان ابی یقول انما هی الحبوب واشباهها
برای ایشان پس فرمود انحضرت بود پدرم که میفرمود جز این نیست که مراد از طعام حبوب
وروایات دیگر هم مؤید آنست و فیروزآبادی وغیر او لغویین در ذکر
معنی طعام گندم را مقدم بر ما یطعم کرده اند و بتتبع سیر مستفاد
میشود که در اطلاق اهل حجاز و یثرب متبادر از لفظ طعام گندم
بوده است فانزل الله تعالی بمحاورتهم القرآن و همچو استعمال در
محاورات و عرف عرب غیر عزیز است مثل لفظ دابه که فرس را ازان اراده میکنند
و مطیه که در عرف اهل عراق عند الاطلاق غیر خر ازان متبادر نیست
اما شبهه عدم فائده تخصیص چه حبوب از غیر اهل کتاب نیز میتوان
گرفت پس مدفوع است بآنکه فائده آن دفع واهمه مومنین است
بنجاست حبوب نیز بمجرد ملکیت و مس اهل کتاب چون در صدر آیه
مذکوره تخصیص تحلیل لطیبات فرموده مؤمنین را واهمه تنجس
حبوب هم بنجاست شان باقی ماند لهذا تصریح به حلیت آن
فرموده و بعد ورود اخبار اهلبیت علیهم السلام که اعلم بمعانی اهلبیت
اند در تفسیر آیه اقوال مفسرین که بعض خرص و تخمین بتفسیر قران

سے پرداز ند قابلیت اصغا ندارد فکیف الاعتنا والالتفات اما اباحت
وعدم اباحت ذبایح یہود و نصارے پس محل اختلاف است میان
علما ی ما رضوان اللہ علیہم اکثر شان مثل مفید رح و سید علم الہدی
و شیخ الطائفہ و جل متاخرین قائل تحریم اند مطلقا اعم از آنکہ ذکر اسم
خدا ہنگام ذبح کردہ باشند یا نہ حتی بعضی از ایشان اجماعی کالضروری
و از خصایص مذہب امامیہ دانستہ اند و بعض قائل بتحلیل شدہ اند
اعم از آنکہ تسمیہ گفتن شان معلوم باشد یا نہ و بعضی مثل صدوق
علیہ الرحمہ قول بتحلیل بشرط سماع تسمیہ اختیار کردہ اند و اخبار
اہلبیت علیہم السلام مختلف باختلاف مذکور وارد شدہ کہ ہر کسی از
قائلین متمسک بجزے شدہ و اقرب بصواب حرمت است مطلقا"
متوافقہ باصول امامیہ و قواعد جمع ہر دینہ و اخبار کثیرہ اہلبیت علیہم
السلام بر آن دال اند بدلالت صریحہ فمنہا ما رواہ الشیخ باسنادہ
پس از آنہا است آنچہ روایت کردہ شیخ باسناد خود
عن سماعہ عن ابی ابراہیم علیہ السلام قال سالتہ عن ذبیحۃ
از سماعہ از امام موسی کاظم گفت سوال کردم از آنحضرت از ذبیحہ کردہ
الیہودی و النصرانی فقال لا تقربنہا و منہا ما رواہ
یہودے و نصرانی پس فرمود آنحضرت قریب آن مشو و آنچہ روایت کردہ است
باسنادہ عن قتیبہ قال سالت ابا عبد اللہ علیہ السلام
از قتیبہ گفت پرسیدم از حضرت امام جعفر صادق علیہ السلام
عن ذبایح الیہود والنصاری فقال الذبیحۃ اسم ولا یؤمن
از حال ذبیح کردہ یہود و نصارے پس فرمود ذبیح اسم است و مامون

يومن على الاسم الا المومن ومنها ما رواه باسناده عن

بر گرفتن اسم خدا نمی باشد مگر مومن انچه روایت کرده است باسناد خود

الحسين بن المنذر قال قلت لابي عبد الله عليه السلام

از حسین بن منذر گفت عرض کردم از حضرت صادق علیه السلام

انا نتكارى هولاء الاكراد في اقطاع الغنم

بدرستیکه ما بکرایه میگیریم این کرده کردان را برای گلهای گوسفندان که شبانی

انما هم عبدة النيران اشباه ذلك فتسقط العابطة فيذبحونها

نمایند و نیستند ایشان مگر آتش پرستان و مانندان پس می افتد گوسفندی پس ذبح

ويبيعونها قال ما احب ان تفعله في مالك انما الذبيحة

میکنند ایشان انرا و میفروشند فرمود دوست نمیدارم که بکنی این کار را در مال خود ذبح

اسم ولا يومن على الاسم الا المسلم ومنها ما رواه

نیست مگر اسم و امین کرده نمیشود بر اسم خدا مگر مسلمان و انچه روایت کرده از

باسناده عن اسمعيل بن جابر قال قال ابو عبد الله عليه

اسمعیل پسر جابر گفت فرمود حضرت امام جعفر صادق علیه

السلام لا تاكل ذبائحهم وتاكل في انيتهم يعني

السلام مخور ذبح کرده ایشانرا و مخور در ظرف ایشان و مراد آن حضرت

اهل الكتاب ومنها ما رواه عن زيد الشحام قال

اهل کتاب بودند وانچه روایت کرده از زید شحام گفت سوال کرده شد جناب صادق

سئل ابو عبد الله عليه السلام عن ذبيحة الذمي قال

علیه السلام از ذبح کرده اهل ذمه گفت

لاتاکلہ ان سمّی وان لم یسمّ ومنہا ما رواہ باسنادہ
گفت مخور انرا اگر اسم خدا بر ذبح گیرد یا نگیرد
عن محمد بن محمد عن ابی جعفر علیہ السّلام قال
گفت عرض کردم از حضرت
سئلتہ عن نصارٰی العرب الوکل ذبایحہم فقال کان
محمد باقر ع از حال نصاری عرب آیا خوردہ شود ذبایح ایشان پس فرمود بود
علیّ علیہ السّلام ینہی عن ذبایحہم وعن صیدھم
علی ابن ابیطالب علیہ السّلام نہی میفرمود از ذبایح ایشان و از شکار کردہ شان
وعن مناکحتہم ومنہا ما رواہ عن محمد بن قیس عن
و از مناکحت شان
ابی جعفر علیہ السّلام قال قال امیر المومنین علیہ
گفت محمد باقر ع کہ فرمود امیر المومنین علیہ السّلام
السّلام لاتاکلوا ذبیحہ نصارٰی العرب فانہم
مخورید ذبیحہ نصارے عرب را پس بدرستیکہ
لیسوا من اہل الکتاب ومنہا ما رواہ عن
نیستند ایشان از اہل کتاب
شعیب العقرقوفی قال کنت عند ابی عبد اللہ علیہ
گفت بودم نزد امام جعفر صادق علیہ السّلام و
السلام ومعنا ابو بصیر واناس من الجبل یسئلونہ عن
ہمراہ ما ابو بصیر بودہ و اشخاص چند از کوہ سوال میکردند آنحضرت را

عن ذبائح اهل الكتاب فقال لهم قد سمعتم ما قال الله
از ذبائح اہل کتاب پس فرمود آنحضرت از ایشان بدرستیکه
تعالی فی کتابه فقالوا نحب ان تخبرنا فقال لا تاكلوها
شنیده اید آنچه خدا فرموده است در کتاب خود پس آن عرض کرد دوست
ومنها ما رواه باسناده عن الحسين الاحمسى عن
میداریم که شما خبر دهید ما را حال آن پس فرمود مخورید آنرا
ابی عبد الله علیه السلام قال قال اصلحك الله ان
بدرستیکه ہمسایه داریم قصاب واو می آرد یهودی را
لنا جارا قصابا وهو يجئ بيهودى فيذبح له حتى يشترى
پس ذبح میکند برای او تا که بخرند ازو
منه اليهود فقال لا تاكل ذبيحته ولا تشتر منه ومارواه
یهود پس فرمود آنحضرت مخور ذبیحه ازو ومخر ازو
باسناده عن حميد بن المثنى عن العبد الصالح انه سأله عن
بدرستیکه سوال کرد حمید
ذبيحة اليهودي والنصراني فقال لا تقربوها وغيرها
از امام موسے کاظم از ذبیحه یهودی ونصرانی پس فرمود آنحضرت نزدیک
من الاخبار الكثيرة الواردة فيه هذا المعنى وصراحة
آن مروید وغیر اینها از اخبار کثیره وارد در این باب
این اخبار بر مقصود مستغنی از بیان است واما اخبار یکه دلالت

بر اباحت ذبیحه شان مطلقاً خواه مشروط بسماع التسمیۃ وارد
پس متفاوت عملاً با خبار کثیره نمیتواند کرد بسبب کثرتها و کثرة
رواتها اولاً و شهرتها بین الاصحاب بل کون مضمونها مجمعاً علیه
بینهم عملاً ثانیاً و توافقها بالنصوص القرانیه کقوله تعالی انما المشرکون
نجس و قوله تعالی لا تاکلوا مما لم یذکر اسم الله علیه ثالثاً و
بحالفتها فتاوی الفقهاء الاربعة من اهل السنة رابعاً و لما یمیل الیه
حکامهم و قضاتهم خامساً و لموافقتها للاحتیاط الواجب مراعاته
فی الدین سادساً و بصراحتها فی المطلوب سابعاً و غیر ذلک مما
یطول بذکرها الکلام و یخالف الاختصار المقصود فی هذا المقام و اما
آیۃ مذکوره پس انهم بجهت تشابه آن در ادراک مراد خدا بلا بیان
مفسر فهیم بوجوه عدیده حجت مجوزین نمیتواند شد اولاً آنکه قرآن مجید خطاب
باریتعالی است بالذات سوی حبیب و که ادای مراد خود تبصریح
و تلویح و هم بکنایات و اشارات علی وفق عقل و فهم مخاطب فرموده
ادراک مقصود او تعالی و رسیدن افهام با قصه عیاء و مکلفین غیر
مخاطبین بمحل و مقام عقل و فهم مخاطب ضرورنیست سه میان
عاشق و معشوق رمزیست کراماً الکاتبین را هم خبر نیست ☆
قال تعالی هو الذی انزل علیک الکتاب فیه آیات محکمات
اوست که نازل کرد بر تو ای محمد کتاب را در ان کتاب آیات محکمات اند آن
هن ام الکتاب و اخر متشابهات فاما الذین فی
آیات اصل کتاب اند و دیگر آیات متشابهات اند پس آنکسانیکه

في قلوبهم زيغ فيتبعون ما تشابه منه ابتغاء الفتنة و

در دلهای ایشان زنگ کفر و نفاق است پس پیروی میکنند آن آیات را

ابتغاء تاویله وما يعلم تاويله الا الله والراسخون

که متشابه اند از آن برای طلب فتنه و طلب تاویل دیگران حالانکه نمیداند

في العلم وقال تعالى انه ذكر لك ولقومك وغيرها

تاویل آنرا مگر خدا و کسانیکه راسخ اند در علم فرموده بتحقیق که قرآن ذکر است مر ترا

من الآيات والروايات كقول النبي صلى الله

و قوم ترا

عليه وآله المروي بطرق الفريقين من فسر القران برأيه

هر که تفسیر کند قرآن را برای

فليتبوء مقعده من النار وكقول الامام عليه

خود پس باید که قرار دهد جای قرار خود از جهنم نمیداند قرآنرا مگر کسی که خطاب رفته

السلام انما يعرف القران من خوطب به وآیه مذکوره از افاده قطع وتمییز

شده باین مراد الهی و تعمیم اباحت طعام ایشان مطلقا قاصر بلکه ثابت به بیان

مفسر فهیم تخصیص آن بحبوب است فکیف یکون حجة للقائل دوم

آنکه قوله تعالی طعام الذين اوتوا الكتاب الآیه قضیه غیر

مسوره است و آن ملازم جزئیة میباشد کما تقرر فی مقره

و حلال بودن بعض طعام مستلزم حلیت کل طعام نیست و آن

منافی مطلب مستدل است فلا ینهض حجة له سوم آنکه اباحت

کل طعام یهود و نصاری بضرورت دین حنیف سید المرسلین صلی
اللہ علیہ وآلہ منفی است زیرا کہ از مطعومات شان اشیائی میباشند
کہ حرمت ان یقینی است بالاتفاق پس مراد از طعام اہل کتاب بعض طعام
شان خواہد شد لامحالہ پس قابلیت حجت برای خصم نخواہد داشت
و نہ منافی مطلب ما میباشد چہ ما ہم می گوییم کہ بعض طعام اہل کتاب کہ
مراد ازان حبوب است حلال است چہارم آنکہ اضافت لفظ طعام
سوئی اہل کتاب ظاہراً لامی است یعنی طعام کہ برای اہل کتاب
باشد حلال است و متبادر از لام تملیک است یعنی طعام مملوک
اہل کتاب و مفاد آن تحلیل بیع و شرای طعام با اہل کتاب میباشد
نخوردن و نوش کردن خاصۃ و آن منافاتی بمقصود ما ندارد پنجم آنکہ
اگر اضافت کلام با اہل کتاب ای تخصیص و تعیین باشد پس مدلول آن
حلیت خوردن طعام مخصوص اہل کتاب خواہد شد و این بضرورت
دین باطل است زیرا کہ اکثر طعام مخصوص خوردنی شان حرام است
بالاتفاق ششم آنکہ برای اضافت ادنی ملابسہ کافی است و علی ہذا
دلالت طعام الذین الایہ بر حلیت طعامی خواہد شد کہ مناسبتی با یہود
و نصاری داشتہ باشد مثل ہدیہ شان با علم طہارت و یا بودن آن
از تجارات و یا از مبیعات محلہ یا قریہ یا سوق شان یا دیگر مثل مباح
برای شان بود و این مفاد و منافی مطلوب ما نیست کہ حجت خصم باشد
ہفتم آنکہ لفظ الکتاب نیز با جمال تشابہ تام دارد چہ حرف تعریف اگر برای

آنکه برای عہد باشد پس بعید بیان مخاطب کتاب معہود الیہ را اختصاص
بحلیت طعام اہل ہمان کتاب خواہد داشت بدیگری تعلق نگیرد و اگر
برای جنس و استغراق باشد پس مدعی نزول کتاب جنسی نبود مدعیین
نزول سیپاریہ برای مہاد بود و مجوس مدعیین کتاب زردشت ساحر
تمسک بآن توانند کرد و ذلک منفی بالضرورت سوم آنکہ الذین اوتوا الکتاب
بدلالت التزامیہ عقلیہ خارجیہ دال بر آن است کہ آن اشخاص کتاب
بایشان داده شده اخذ آن کتاب باشد بجملہ فرقہ کہ ادعا بودن خود از اہل کتاب میکنند
چهارم آنکہ بر فرض تسلیم و تنزل و قطع نظر عما ذکر و غیر ذلک چون باجماع
امت جمع قران دائر کہ بدست ماست جمع عثمانی بر غیر ترتیب نزولی
شده و ازینجاست کہ آیات مدینہ در سور مکیہ و بالعکس باقرار در روایات
فریقین جمع شده اند پس آیہ انما المشرکون نجس لاخرنا فی حلیت طعام
فرق اہل کتاب کہ اعتقادشان مستلزم شرک باشد تواند شد پنجم
آنکہ در صورت نبودن قران بر ترتیب نزولی محتمل کہ جامع قران آیہ
تعالی احل لکم الطیبات را از جائی دیگر آورده بہ طعام الذین اوتوا الکتاب
الایہ ضم نمود و نزول آن بعد این باشد و ازینجاست کہ ائمہ اہلبیت علیہم
السلام در اخبار کثیرہ اخبار فرمودند کہ لیس شی ابعد عن عقول
نیست چیزی بعیدتر از عقولہا بر مردم از تفسیر
الرجال من تفسیر القران ان الایہ نزلت و لہا فی شی
قران مدر ستیکہ آیہ نازل شده اول آن
و اوسطہا فی شی و اخرہا فی شی و اذا قام الاحتمال بطل
چیزی و میان آن در چیزی دیگر و آخر آن در امری دیگر
الاستدلال اول و و از ہم آنکہ طعام الذین اوتوا الکتاب الی آخر الآیہ

بدلالت قطعیه التزامیه دال است بر آن که هر یکی از اهل کتاب و ا
مسلمانان را میرسد دعوت طعام و ضیافت همدگر یعنی اجرای طریقا
مودت و اتحاد و ملاقات چنانکه طعامکم حل لهم قرینه این معنی است
چه اهل کتاب تابع قران نبوده اند که جناب اقدس الهی حلیت طعام
مسلمین برای شان بیان فرموده و نه حلال دانستن شان طعام مسلمین
را علت تامه تحلیل برای مسلمین بوده بلکه ورود آیه حسب محاوره ناس
شده که هنگام تجویز سلوک طریق ربط و اتحاد همچو کلام در خطاب می نمایند
مثلا میگویند باهم بخورید و بیائید و بروید و مثل کک و ضیافت اهلی دیگر برا
مستلزم آن نیست که میزبان طعام را از دست خود به نزد فلان کون
حجة للنجاصم و بالجمله آیه مذکوره بسبب تشابه تام که در دلالت خود بر
مراد الهی دارد بلا بیان تفسیر قیم عالم بمقصود خدا حجت نتوانند
شد و اهلبیت و اتقین تفسیر قران و عالمین مراد ملک منان در بیان
مراد او تعالی طعام را بحبوب تفسیر فرموده اند پس تعمیم طعام خلاف
بیان امام علیه السلام من باب تکذیب او علیه السلام بلکه تکذیب ملک
علام خواهد شد مردمنندین شیعی در غیر مقام ضرورت تکلم به همچو کلام درست
ندانند فکیف المصیر الیه کما لا یخفی علی ذوی الافهام بلی حق ان است
که مسئله از ضروریات دین و مذهب نیست بلکه از مسایل فقیه نظریه میباشد
که اگر مجتهدی صاحب ملکه استنباط جامع شرائط اجتهاد به بذل جهد و
در رعاة طریق اجتهاد قایل باباحت مطلقا خواه مشترط باشد و یکسی از

از عوام شیعه تقلید او درین معنی نماید بنا بر مختار متاخرین امامیه ماخوذ
نخواهند شد و همچنین اگر محدثی عارف احکام متتبع اخبار ائمه انام علیهم
السّلام بعد تتبع تام و تفحص در فهم مرام من باب ترجیح بعض اخبار
بر بعض خواه من باب التسلیم فتوی باجازت اکل طعام اهل کتاب دهد و عوام
شیعه اتباع و اطاعت او نمایند نزد ما ماجور و مثاب باشند امّا باید دانست
که آنچه همه اختلاف اقوال و فتاوی علمای امامیه در اباحت و حرمت
طعام و ذبایح اهل کتاب ذکر نمودم در طعام و ذبایح کسانی از اهل
کتاب بوده است که از دین و ملت خود ارتداد و انحراف نکرده باشند
و در اعتقاد و افعال متبع کتاب منزل بر نبی شان بوده باشند و از
منهیات و ممنوعات کتب سماویه احتراز و اجتناب ورزند کسانیکه مرعات
طریقه معتقده خود از دست داده اکتفا بر اسم نصرانیت و یهودیت کرده
در ماکولات و مشروبات طاعت نفس مینمایند و در افعال و اقوال
خلاف مفاد توریت و انجیل و دیگر کتب سماویه بار تکاب منهیات و
ممنوعات شریعت موسی و عیسی علی نبینا و آله و علیهم السّلام احتراز
و انهماک میورزند که اجتناب از ماکولات و مشروبات مجعوله شان نزد
جمله امامیه اثنا عشریه در غیر ضرورت شرعیه واجب و لازم است
پس اگر شخصی متدین متبع شریعة غرّای احمدیه و مطیع ملة بیضا خفیه
بجهت تقلید مجتهد قائل بحرمت و یا من باب احتیاط که در مسلک ما
مراعاتش واجب و یا عملا بمتفق علیه و تحرزا عن مختلف فیه و هم نظر

بعدالت حاکم وقت کہ تعرضی از دین و مذہب رعیت ندارد ضرورت
استعمال ندیده اجتناب از اکل و شرب طعام نماید عند الناس
ممدوح و عند الله مثاب و ماجور خواهد شد اما الضرورات تبیح المحذورات
بلا امن و ثبات

تمت

وقع الفراغ یوم الخامس من العشر الثانی من الشهر السادس من
السنة السادسة من المائة الثالثة من الالف الثانی من الهجرة المصطفویة
علی هاجرها الف الف الصلوة و التحیة
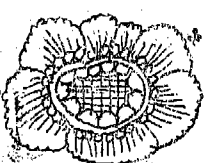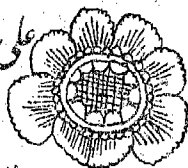
التماس

طالبان علم و یقین و پیروان ائمه طاهرین صلواة الله علیهم اجمعین
را مژده باد که انشاء الله المستعان رساله مولفه مصنف دام ظله العالی
در معنی حدیث الحسین منی و انا من الحسین و اثبات بودن
اشهد ان امیر المومنین امام المتقین علیاً ولی الله از فصول اذان
و اقامة بجواب سوال بعضی از اهل کلکته عنقریب در این مطبع حلیه طبع
خواهد پوشید

ملنے کا پتہ
سید عابد علی کتب فروش محله وزیر گنج لکهنؤ